

11. Міщенко М.І. Економіко-організаційні основи функціонування підприємств колійної інфраструктури: монографія / М.І.Міщенко. – Одеса: ІПРЕД НАН України, 2013. – 492с.

12. Марценюк Л.В. Огляд досвіду реформування провідних залізниць світу / Марценюк Л.В. // Наука та прогрес транспорту. Вісник Дніпропетровського національного університету залізничного транспорту. – 2013. - вип.1 (43). – С.63-81.

13. Мікловда В.П. Сучасний стан та рівень розвитку автомобільної інфраструктури України [Електронний ресурс] / В.П. Мікловда, Я.В. Шевчук. – Режим доступу: <http://www.nbu.gov.ua/>.

14. Пашенко Ю.Є. Проблеми та перспективи розвитку транспортно-дорожного комплексу у період трансформації економіки України / Пашенко Ю.Є. // Формування ринкових відносин в Україні. – 2006. - №2 (57). – С. 94-97.

15. Миротин Л. Б. Транспортная логистика: учебник / учеб пособие для студентов вузов/ Л. Б. Миротин, И. Э. Ташбаев, В. А. Гудков; под ред. Л. Б. Миротина. – М. Экзамен, 2003. – 512 с.

16. Бараш Ю.С. Розробка концепції впровадження швидкісного та високошвидкісного руху пасажирських поїздів на залізницях України в 2005- 2015 роках / Бараш Ю.С., Гненний О.М. // Дніпропетр. нац. ун-т. заліз. трансп. ім. акад. В. Лазаряна, – Дніпропетровськ – 2004.

Експерт редакційної колегії к.е.н., доцент УкрДАЗТ Зубенко В.О.

УДК 658.7:656.2

DOI: <https://doi.org/10.18664/338.47:338.45.v0i49.51097>

РОЗРОБКА КОМПЛЕКСНОГО МЕХАНІЗМУ РОЗВИТКУ ТРАНСПОРТНО-ЛОГІСТИЧНОЇ ІНФРАСТРУКТУРИ ЗАЛІЗНИЦЬ

Кузьменко А.В., аспірант (УкрДАЗТ)

В статті визнано, що для сучасного споживача транспортних послуг надзвичайно важливим виступає отримання комплексного транспортно-логістичного обслуговування від єдиного мобільного перевізника та логістичного оператора. Встановлено, що через низький рівень розвитку об'єктів транспортно-логістичної інфраструктури та існування ряду інших галузевих причин, на сьогоднішній день залізничний транспорт України не має змоги надавати повний комплекс транспортно-логістичних послуг, а, відповідно, й виступати єдиним транспортно-логістичним оператором в країні. На основі цього розроблено комплексний механізм розвитку транспортно-логістичної інфраструктури залізниць та визначено його характерні особливості. Виділено комплекс основних завдань, які сприятимуть створенню умов для якісного вдосконалення стану та структури транспортно-логістичної інфраструктури Укрзалізниці, подано принципи, методи та інструменти її розвитку.

Ключові слова: механізм, транспортно-логістична інфраструктура, залізничний транспорт, розвиток, методи, інструменти.

РАЗРАБОТКА КОМПЛЕКСНОГО МЕХАНИЗМА РАЗВИТИЯ ТРАНСПОРТНО-ЛОГИСТИЧЕСКОЙ ИНФРАСТРУКТУРЫ ЖЕЛЕЗНЫХ ДОРОГ

Кузьменко А.В., аспирант (УкрГАЗТ)

В статье признано, что для современного потребителя транспортных услуг чрезвычайно важным является получение комплексного транспортно-логистического обслуживания от одного мобильного перевозчика и логистического оператора. Установлено, что в связи с низким уровнем развития объектов транспортно-логистической инфраструктуры и существованием ряда других отраслевых причин, на сегодняшний день железнодорожный транспорт Украины не имеет возможности предоставлять полный комплекс транспортно-логистических услуг, а, соответственно, и выступать единым транспортно-логистическим оператором в стране. На основе этого разработан комплексный механизм развития транспортно-логистической инфраструктуры железных дорог, определены его характерные особенности. Выделен комплекс основных задач, которые будут способствовать созданию условий для качественного совершенствования состояния и структуры

транспортно-логистической инфраструктуры Укрзалізнички, подано принципы, методы и инструменты ее развития.

Ключевые слова: механизм, транспортно-логистическая инфраструктура, железнодорожный транспорт, развитие, методы, инструменты.

DEVELOPMENT OF COMPLEX MECHANISMS OF DEVELOPMENT OF TRANSPORT AND LOGISTICS INFRASTRUCTURE RAILWAYS

Kuzmenko A. V. post-graduate student (USA of RT)

The paper found that for the modern consumer transportation services essential acts of obtaining transportation and logistics services from a single mobile carrier and logistics operator. Established that due to the low level of development of transport and logistics infrastructure and the existence of a number of reasons other industry, today rail Ukraine is unable to provide a full range of transportation and logistics services, and, respectively, and present a united transport and logistics operator in country. On this basis, developed a complex mechanism of transport and logistics infrastructure of railways and defined its characteristics. Highlight of basic tasks that will help create the conditions for improving the quality and condition of the structure of the transport and logistics infrastructure Railways, presented the principles, methods and tools development.

Keywords: mechanism, transport and logistics infrastructure, railway transport, the development of methods and tools.

Актуальність теми дослідження. Інтенсифікація транзитопотоків між країнами Європейського Союзу та Азіатсько-Тихоокеанським регіоном, створює нові стратегічні перспективи для реалізації транспортного потенціалу України та забезпечення розвитку її транспортної мережі. Залізничний транспорт України виступає важливою ланкою в реалізації транспортно-комунікаційних зв'язків країни та використанні її транспортного потенціалу, і володіє досить потужними технічними, технологічними, кадровими та інформаційними можливостями, здатними забезпечити досягнення основної логістичної мети – створення ефективної системи транспортно-логістичного обслуговування на принципах «точно в строк» та «від дверей до дверей».

Особливий пріоритет для досягнення цієї стратегічної цілі має розбудова та модернізація об'єктів транспортно-логістичної інфраструктури, як механізму створення умов для комплексного транспортного обслуговування вантажовласників та перетворення Укрзалізнички в єдиного логістичного оператора, що володіє всім комплексом транспортно-логістичних послуг. Адже, як засвідчує практика європейським залізниць, для сучасного споживача транспортних послуг вкрай важливим виступає надання комплексної транспортно-логістичної послуги на високому рівні сервісного обслуговування від єдиного мобільного перевізника та логістичного оператора, що виконує цілий комплекс транспортних, термінальних, складських, митно-брокерських та координаційних функцій. Саме тому, однією з пріоритетних цілей розвитку залізничного транспорту України є створення умов для організації ефективного процесу транспортно-логістичного обслуговування та забезпечення

високої якості і сервісу транспортно-логістичних послуг.

Аналіз останніх досліджень. Усвідомлення актуальності та значимості розвитку залізничного транспорту, об'єктів його транспортно-логістичної інфраструктури викликає інтерес багатьох вітчизняних науковців. Так, розробці організаційних та методологічних аспектів розвитку залізничного транспорту, обґрунтуванню ролі та розкриттю структури його транспортно-логістичної інфраструктури присвячені праці: Т.В. Бутко, В.Л. Диканя, О.І. Калініченка, О.Г. Кірдіної, В.В. Козака, М.В. Корінь, Д.В. Ломотька, Я.М. Панчишина, О.М. Полякової, О.Г. Харчука, Н.В. Якименко та інших [1-8]. Разом з цим, не дивлячись на достатню розробленість питань щодо напрямків розвитку залізничного транспорту, елементів його транспортно-логістичної інфраструктури, потребує подальшого напрацювання питання розробки комплексного механізму розвитку транспортно-логістичної інфраструктури залізниць, який сприяв би якісному вдосконаленню її стану і складових та забезпечив перетворення Укрзалізнички в єдиного логістичного оператора, що володіє всім комплексом транспортно-логістичних послуг. Саме тому, **метою даної статті** є розробка комплексного механізму розвитку транспортно-логістичної інфраструктури залізничного транспорту України, як передумови перетворення Укрзалізнички в єдиного транспортно-логістичного оператора країни.

Виклад основного матеріалу дослідження. Питання покращення стану транспортно-логістичної інфраструктури залізничного транспорту піднімалося неодноразово. Одним із перших та важливих кроків щодо покращення якості транспортного обслуговування

вантажовідправників і створення умов для підвищення рівня використання тягового рухомого складу в рамках реформування сфери вантажних перевезень Укрзалізницею ще в 2011 році було ініційовано створення ДП «Український транспортно-логістичний центр» (ДП «УТЛЦ»), основними напрямками діяльності якого було визначено[9]: надання послуг з організації перевезень вантажів; організація логістичної роботи в сфері надання послуг з перевезення вантажів залізничним транспортом, інформаційних та додаткових послуг; реалізація маркетингової стратегії і тарифної політики Укрзалізниці; проведення договірної роботи зі споживачами транспортних послуг; планування та узгодження перевезень встановленим порядком; забезпечення проведення розрахунків з клієнтами на підставі договорів про надання послуг, пов'язаних з перевезеннями вантажів; надання транспортно-експедиційних послуг при перевезенні вантажів; організація інформаційного супроводу перевезень; організація перевезень вантажів залізничним транспортом при взаємодії з іншими видами транспорту.

Дійсно, його створення стало важливим етапом в покращенні роботи залізничного транспорту та показників використання його рухомого складу. Зокрема, лише за підсумками роботи за 2014 рік у вагонах ДП «УТЛЦ» було перевезено 110,75 млн. тонн вантажів [9], а використання ефективних методів управління вагонним парком забезпечило скорочення обігу вагонів на 15% [10].

Однак, попри наявність якісних змін в сфері організації вантажних перевезень, варто й відзначити і те, що з утворенням ДП «УТЛЦ» не відбулося створення умов для міжфункціональної та міжорганізаційної координації всіх учасників транспортного процесу, а, відповідно, й формування комплексної системи транспортно-логістичного обслуговування Укрзалізниці. Серед основних причин, які стримують перетворення залізничної галузі України в єдиний комплекс транспортно-логістичного обслуговування, можна виділити високий рівень зносу рухомого складу, невідповідність за багатьма показниками стану залізничної колії європейським стандартам, застарілість технологій виконання навантажувально-розвантажувальних робіт, уповільнення темпів розвитку транспортно-логістичної інфраструктури, відсутність розвинутих термінально-складських комплексів для обслуговування товарних потоків, низький рівень інтеграції інформаційних та програмних комплексів, відсутність координації та співпраці з іншими видами транспорту і клієнтами Укрзалізниці в

процесів організації та здійснення перевезень вантажів. Все це вимагає розробки ефективного механізму розвитку транспортно-логістичної інфраструктури Укрзалізниці, який забезпечив би перетворення галузі в єдиного транспортно-логістичного оператора країни.

Звернення до наукових джерел дозволило встановити, що термінологічно «механізм» трактується науковцями достатньо різноманітно, однак більшість із них наголошують на його системній характеристиці. В економічній енциклопедії С.В. Мочерного термін «механізм» визначається як «сукупність процесів, прийомів, методів, підходів. Здійснення певних дій задля досягнення мети» [11].

Механізм, що забезпечує процеси розвитку, визначається найчастіше як складова механізму управління, яка відповідно до теорії управління повинна об'єднувати цілі управління, критерії управління, фактори управління, методи управління [12].

Розуміючи соціально-економічну значимість залізничної галузі та підтримуючи точку зору науковців щодо характеру системності механізму розвитку, пропонуємо комплексний механізм розвитку транспортно-логістичної інфраструктури Укрзалізниці розглядати як сукупність механізмів, що враховують заходи, методи та інструменти розвитку транспортно-логістичної інфраструктури, і спрямовані на якісне вдосконалення стану та складових об'єктів транспортно-логістичної інфраструктури залізниць, підвищення ефективності використання провізних спроможностей та покращення якості обслуговування вантажовласників, досягнення стратегічних і тактичних цілей розвитку Укрзалізниці (рис. 1). Тобто, це означає, що даний комплексний механізм виступає системою інтегрованих компонентів і елементів та покликаний сприяти створенню єдиної методології реалізації процесів розвитку інфраструктури Укрзалізниці з врахуванням світових тенденцій розвитку залізничного транспорту й логістики, методів державного регулювання й стимулювання процесів стабілізації галузі. Такий підхід до побудови даного комплексного механізму дозволяє розглядати проблему розвитку транспортно-логістичної інфраструктури залізничного транспорту в комплексі з іншими проблемами функціонування галузі, які безпосередньо впливають на можливість якісного вдосконалення транспортно-логістичної діяльності Укрзалізниці, і залежать від реалізації стратегічних напрямків розвитку галузі, державної політики регулювання і підтримки функціонування залізничного транспорту.

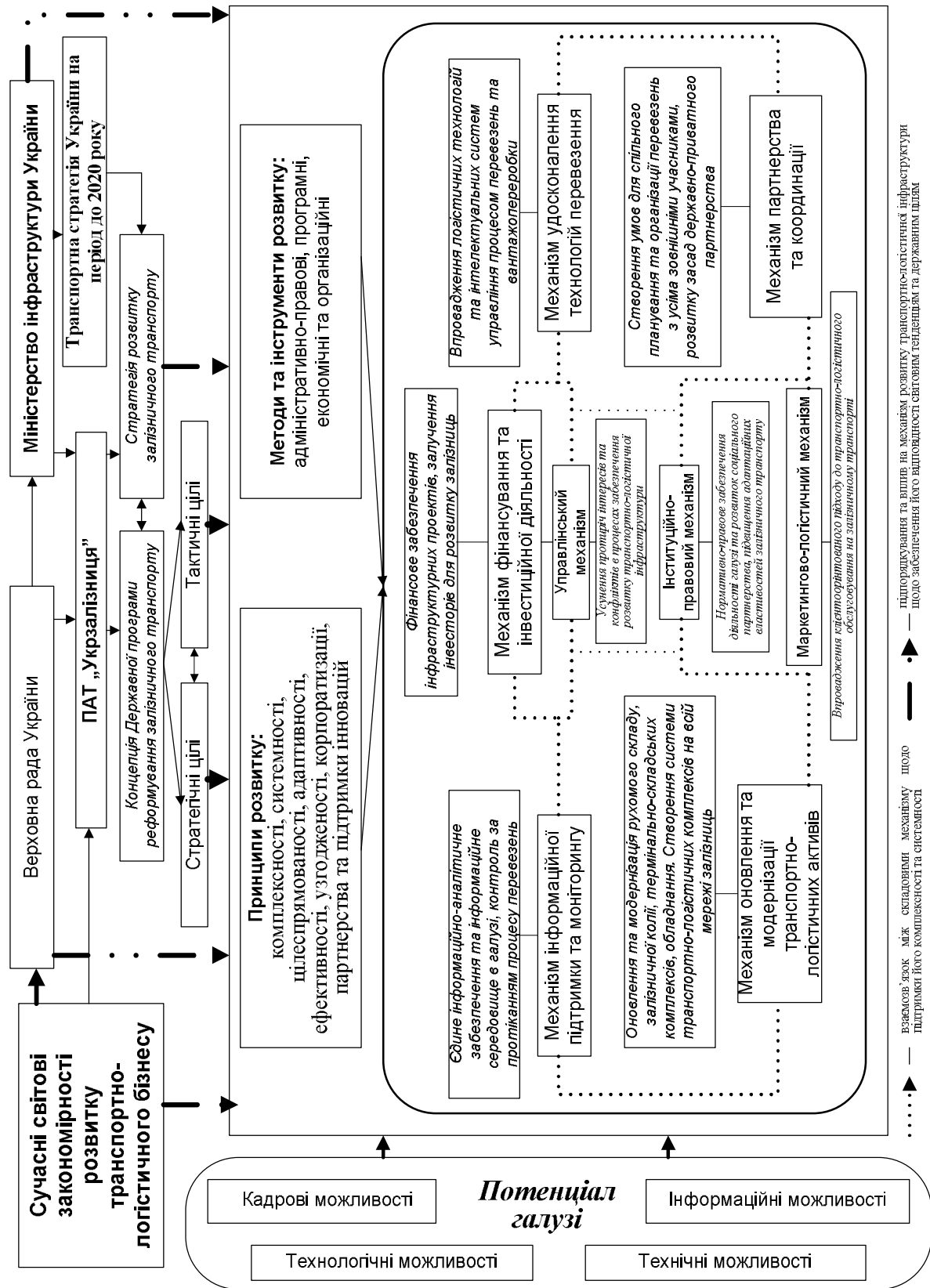

Рис. 1. Концептуальна схема комплексного механізму розвитку транспортно-логістичної інфраструктури залізниць

Відповідно до цього, запропонований механізм розвитку транспортно-логістичної інфраструктури залізничного транспорту характеризується наступними особливостями:

по-перше, відповідає Транспортній стратегії України на період до 2020 року, Концепції Державної програми реформування залізничного транспорту та галузевій політиці технічного переоснащення залізниць;

по-друге, враховує механізми, які забезпечують реалізацію ряду стратегічних та тактичних цілей розвитку Укрзалізниці на основі адміністративних, програмних, організаційних та економічних методів;

по-третє, поєднує діяльність інститутів державного регулювання та стимулювання реалізації проєктів розвитку залізничного транспорту, що визначають основні напрямки політики модернізації галузі.

Оскільки метою формування даного механізму є створення умов для якісного вдосконалення стану та складових транспортно-логістичної інфраструктури залізничного транспорту, то його реалізація повинна відбуватися на основі вирішення наступного кола основних завдань:

- забезпечити створення в великих залізничних вузлах мультимодальних транспортно-логістичних центрів, термінально-складських комплексів багатопільового призначення, здатних надавати повний спектр транспортно-логістичних послуг, пов'язаних як з організацією транспортування та складування, так і з управлінням збутом;

- модернізувати та реконструювати існуючі об'єкти транспортно-логістичної інфраструктури, що перебувають на балансі Укрзалізниці;

- запровадити сучасні логістичні технології та інтелектуальні системи управління процесом перевезень та вантажопереробки;

- забезпечити оновлення рухомого складу та матеріально-технічної бази складського господарства Укрзалізниці;

- консолідувати інформаційні ресурси та програмне забезпечення в корпоративну інформаційну систему та забезпечити впровадження технологій дистанційного автоматичного контролю;

- створити умови для скорочення тривалості митних та сертифікаційних процедур на основі впровадження засад інтегрованої митної інфраструктури;

- розробити Концепцію розвитку транспортно-логістичної інфраструктури на залізничному транспорті України та ініціювати формування відповідного Центру координації;

- розробити систему стандартів транспортно-логістичних послуг та прийняти єдиний технологічний регламент здійснення транспортно-логістичного обслуговування на залізничному транспорті України.

Для досягнення встановлено переліку завдань та забезпечення розвитку транспортно-логістичної інфраструктури залізничного транспорту України даний механізм повинен ґрунтуватися на основі сучасних принципів розвитку, а саме: комплексності, системності, цілеспрямованості, адаптивності, ефективності, узгодженості, корпоратизації, партнерства та підтримки інновацій.

Серед методів та інструментів розвитку транспортно-логістичної інфраструктури залізничного транспорту необхідно виділити: 1) адміністративно-правові та програмні методи, які полягають в розробці нормативно-правових та законодавчих актів, що передбачають здійснення юридичного і адміністративного впливу на взаємовідносини суб'єктів транспортно-логістичного обслуговування, а також Державних програм та Стратегії розвитку транспортно-логістичної інфраструктури залізниць, Генеральних схем розміщення транспортно-логістичних об'єктів в межах залізниць; 2) економічні передбачають прогнозування, стратегічне та програмно-цільове планування, бюджетування, інформаційне забезпечення, страхування, а також встановлення податкових пільг, субсидіювання відсоткових ставок за кредитами та надання державних гарантій при реалізації проєктів розвитку транспортно-логістичної інфраструктури; 3) організаційні методи передбачають створення відповідних інститутів розвитку транспортно-логістичної інфраструктури та впровадження механізмів державно-приватного партнерства на залізничному транспорті. Саме ці методи та інструменти закладуть основу для реалізації масштабного інфраструктурного проєкту з відновлення провізних потужностей залізниць і розвитку їх транспортно-логістичної інфраструктури, а відповідно й створять можливість для надання вантажовласникам якісно нового рівня сервісу.

Висновок. Таким чином, в умовах інтеграції українських залізниць в європейську транспортну систему та зростання обсягів транзитопотоків в напрямку Європа - Азія, перехід на міжнародні стандарти ведення транспортно-логістичного бізнесу, що передбачають ефективну організацію транспортно-логістичного обслуговування та високу якість і рівень сервісу транспортно-логістичних послуг, виступає стратегічним напрямком розвитку Укрзалізниці. За таких умов розбудова транспортно-логістичної

інфраструктури українських залізниць зможе забезпечити не тільки підвищення якості транспортно-логістичного обслуговування, розширення спектру послуг Укрзалізниці та її перетворення в єдиного транспортно-логістичного оператора країни, але й створить можливості для залучення додаткових обсягів вантажів, зміцненню конкурентних позицій залізничного транспорту на українському і міжнародному транспортному ринку.

СПИСОК ЛІТЕРАТУРИ

1. Дикань В.Л. Забезпечення конкурентоспроможності промислових підприємств в умовах функціонування мережі міжнародних транспортних коридорів / В.Л. Дикань, М.В. Корінь // Вісник економіки транспорту та промисловості. – 2012. - № 38. – С. 159-162.
2. Калініченко О.І. Концепція формування єдиної виробничо-логістично-транспортної мережі в Україні / О.І. Калініченко // Вісник економіки транспорту і промисловості. – 2011. - № 35. - С. 67-72.
3. Кірдіна О.Г. Методологічні аспекти інвестиційно-інноваційного розвитку залізничного комплексу України як складової національного господарства: дис. на здобуття наук. ступеня докт. екон. наук: 08.00.03 «Економіка та управління національним господарством» / О.Г. Кірдіна. - Харків., 2011. - 446 с.
4. Ломотько Д.В. Методологічний підхід щодо створення структури логістичного центру залізниць України / Д.В. Ломотько, В.В. Козак, Т.В. Бутко та ін. // Залізничний транспорт України. – 2007. - №1. - С. 29 - 33.
5. Панчишин Я.М. Забезпечення конкурентоспроможності залізничного транспорту в інноваційній логістичній системі : автореферат дис. на здоб. наук. ступеня канд. екон. наук: спец. 08.00.03 «Економіка та управління національним господарством» / Я.М. Панчишин. – Харків. – 2009. – 21 с.
6. Полякова О.М. Передумови формування мережі мультимодальних транспортно-логістичних центрів в Україні / О.М. Полякова, І.В. Соломніков // Вісник економіки транспорту і промисловості. – 2011. – № 34. – С.217 – 222.
7. Харчук О.Г. Про підвищення ефективності логістичних систем на залізничному транспорті / О.Г. Харчук // Залізничний транспорт України, 2005. – №1. – С. 15 – 18.
8. Якименко Н.В. Управління економічним зростанням залізничного транспорту в умовах розвитку транспортного ринку України: монографія / Н.В. Якименко. — Х.: УкрДАЗТ, 2012. — 437 с.
9. Офіційний сайт Державного підприємства “Український транспортно-логістичний центр» [Електронний ресурс]. – Режим доступу: <http://utlc-uz.com/common.html>. - Назва з екрана.
10. УТЛЦ підвищив ефективність використання полувагонів [Електронний ресурс]. – Режим доступу: <http://trans-port.com.ua/44840-utlc-povyysil-jeffektivnost-ispolzovaniya.html>. - Загл. с екрана.
11. Економічна енциклопедія: у трьох томах. Т.1 / Редкол. С.В. Мочерний (відп. ред.) та ін. — К.: Видавничий центр «Академія», 2000. — 864 с.
12. Сизоненко О. А. Формування механізму забезпечення сталого розвитку в системі управління металургійним підприємством / О. А. Сизоненко // Держава та регіони. – 2008. – № 4. – С. 207–210.

*Рецензент д.е.н., професор УкрДАЗТ Кірдіна О.Г.
Експерт редакційної колегії к.е.н., доцент УкрДАЗТ Шраменко О.В.*

УДК 658.009.12:338.436

ОСНОВНІ АСПЕКТИ РЕСТРУКТУРИЗАЦІЇ ЗАЛІЗНИЧНОГО ТРАНСПОРТУ УКРАЇНИ

*Маковоз О.В., к.е.н., доцент,
Борисов Б.І., магістр (УкрДАЗТ)*

В статті обґрунтовано необхідність проведення реструктуризації на залізничному транспорті для подальшого ефективного функціонування, визначено загальні проблеми функціонування залізничного транспорту. На підставі аналізу праць вчених, які займалися вирішенням цієї проблеми, виділено етапи проведення реструктуризації залізничного транспорту, що дозволять в короткий термін з незначними витратами реорганізувати структуру управління залізничного транспорту, яка адаптована до сучасного стану економіки України, а також вчасно та ефективно змінювати організаційну структуру відповідно до змін поточних потреб у